

Prologas

*Sugrąžimo išvakarės
1998 m. sausio 7 d.*

Švakar aš grąšiu į savo „Knygų klubą“.

Nuo tada, kai buvome susitikusios paskutinį kartą, praėjo jau pusmetis. Žinau, moterys su manimi elgsis maloniai ir dėmesingai, gal netgi vengs prasitarti ką nors tokio, kas primintų apie vykusią tragediją. Dabar man reikia ne užuojautos, o supratimo. Reikia švelnių žodžių ir išties rankų, kurios padėtų nutraukti ilgą atsiskyrimą ir vėl atgaivinti artumą su bičiulėmis.

Mes – tikros draugės. Prieš penkiolika metų mudvi su Dorise įkūrėme šį klubą tiesiog iš nevilties. Abi buvome jaunos motinos, gyvenome tame pačiame kvartale, abiem reikėjo draugijos ir peno protui. Taip pat ir aukli. Tada, 1983-iaisiais, šis klubas ne tik paskatino domėtis knygomis, bet ir padėjo prižiūrėti vaikus. „Knygų klubas“ augo kartu su mūsų vaikais, atsirasdavo nauji nariai, atitoldavo senosios, tačiau branduolys išlikdavo – tai aš, Doris, Midž ir Gabriel. Dabar prisidėjo dar ir An. Būdavo susirinkimų, per kuriuos beveik visos glaudėme prie krūtinės po kėdiką, ir tokią, kai kuri nors snūduriuodavo ant sofos, prieš tai visą naktį budėjusi prie sergančio vaiko. Pasitaikydavo, kad be jokios akivaizdžios priežasties išmaukdavome pernelyg daug vyno ir pamiršdavome knygas. Dabar beveik visų mūsų vaikai jau susiruošę išvykti, ir mes vėl atsigrąžiame į knygas, kad jos suteiktų prasmę šiam mūsų gyvenimo tarpšniui.

Suprantu, mano ilgas nebuvimas joms ką nors susirūpinim. Visos nuogąstauja dėl manęs. Aną jau du kartus skambino pasitikrinti, ar švakar ateisiu. Perskaičiau praeito mėnesio knygą – Eleonoros Ruzvelt biografiją. Tik neturiu ką pasakyti apie šią protingą, ryžtingą moterį, kuri pergalingai kovojo su asmeninėmis negandomis. Norėčiau žinoti, ar kartais bičiulės nepasirinko šios knygos dėl manęs, norėdamos mane įkvėpti arba įprasminti sugrąžim. Mano gyvenimas nėra kupinas pergalių. O kieno yra?

Užaugau jaukiame įikagos priemiestyje. Kaip ir dauguma „Knygų klubo“ moterų, esu išugdyta 20 amžiaus šeštojo dešimtmečio katalikiškosios mokyklos sistemos. Kartu pasijuokiame, kai knygoje užsimenama apie Baltimorės katekizmą arba bėrelius rožinė brazdinančių vienuolių su krakmolytais galvos apdangalais. Mes mėgaujamės knygomis, kurios paskraidina mus į tų nekaltų metų, kai nieko nepaisydamos žaisdavome gatvėse iki dešimtos valandos vakaro. Kiek buvo knygų, kuriose amžintas mūsų laikmečio perėjimas nuo Motauns¹ prie Bitl ir galop – „rėgšiojo“ roko²? Arba skausmingi Vietnamo karo metų išgyvenimai? Visos pažinėjome vaikinų, kurie arba dėvėjo karines uniformas, arba segėjo taikos ženklelius – netgi tokių, kurie sprukdavo per sieną ir dingdavo visiems laikams. Dabar kai kurios iš mūsų jau pažęstame nebejaunų, bet bijančių pasenti vyrų, kurie sprunka nutraukę šeimos saitus. Rydavome tokias knygas aiškiodamos ir virėdamos iš susijaudinimo.

Pasiilgau savo „Knygų klubo“. Man trūksta knygų skaitymo ir jų aptarimo. Knygos yra mūsų klubo jungiamoji grandis, teikianti peno diskusijoms. Dėl jų mes ir renkamės, dalijamės mintimis, paskui – ir rūpesčiais. O dar vėliau – paslaptimis. Bet labiausiai aš pasiilgau savo draugių. Jose slypi tikrieji kerai. Į savo gyvenimą žvelgiu kaip į istoriją, kurią išgyvenu drauge su savuoju „Knygų klubu“. Ir nors joje pasitaikę keli netikėtumai, atomazgos nėra. Esu tokia kaip tu. Mano gyvenimo istorija galėtų būti tavoji.

Vieną dieną mano istorija netikėtai patyrė esminį pokyčių. Pasikeitė veiksmo vieta ir laikas. Veikėjai pasirodė esą kitokie. Jeigu pabandyčiau nubraižyti diagramą, ji netilptų ant popieriaus. Nepakito tik stebėjimo taškas – aš pati, pirmuoju asmeniu, žvelgianti į tai, kas aplink mane ir manyje, bet nieko nematanti.

Nenujaušiau, kad taip nutiks. Spėjau, kad tai buvo, kaip sako rašytojai, „netikėtumo elementas“ – lyg iš niekur atsiradęs sukrėtimas, kuris nukreipia knygos veikėjo gyvenimą kita linkme. Senas geras triukas – „ginklas komodos stalčiuje“. Nesvarbu, kas tai – detektyvas, jausmų ar nuotykių romanas, komedija ar drama (tikrame gyvenime viskas persipina) – jūs nežinote, ko tikėtis toliau.

Man viskas pasikeitė 1997 m. birželio 21. Tą dieną mano pasaulis sukrėtė mirtis.

¹ „Motown Records“ – Detroito (JAV) muzikos rašų kompanija, 20 a. septintajame dešimtmetyje išleidusi keletą ypač išpopuliarėjusių kūrinių (vert.).

² Psichodelinio roko atmaina (vert.).